

การเสริมสร้างความมั่นคง เพื่อการพัฒนาประเทศ

กลุ่มงานประสานนโยบายด้านความมั่นคง

1. นิยามของความมั่นคงและภัยคุกคาม

ความมั่นคงแห่งชาติ (National Security)¹ หมายถึง การดำรงรักษาไว้ซึ่งเอกราชของชาติ บูรณภาพแห่งดินแดน สวัสดิภาพของประชาชน การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และการยอมรับนับถือจากนานาประเทศ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึง ความมั่นคงของสถาบันหลักทั้งสาม ได้แก่ **สถาบันชาติ** ซึ่งเกิดจากประชาชน เป็นพื้นฐาน ที่จะต้องเสริมสร้างให้มีความมั่นคง ไม่แตกแยกและมีจิตสำนึกที่ดี **สถาบันศาสนา** เป็นศูนย์รวมของศรัทธาประชาชน ที่ทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่นมั่นคง และ**สถาบันกษัตริย์** เป็นศูนย์รวมของศรัทธาประชาชน ทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่น ประชาชนคนไทยทุกคนต้องเทิดทูน อย่างไรก็ตาม **ความมั่นคงแห่งชาติ**ตามแนวคิดของนักวิชาการสมัยใหม่² หมายถึง ความมั่นคงที่เป็นองค์รวม **มีความหมายกว้างขึ้น ครอบคลุมถึงปัจจัยทุกๆ ด้าน ไม่เฉพาะความปลอดภัยของรัฐ หรือความเข้มแข็งของชาติ แต่ครอบคลุมถึงชุมชนและประชาสังคม และรวมถึงความมั่นคงภายนอกประเทศ ได้แก่ ความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้าน ตามแนวคิด ความมั่นคงในลักษณะองค์รวม เรียกว่าความมั่นคงสมบูรณ์แบบหรือความมั่นคงเบ็ดเสร็จสมบูรณ์ (Comprehensive National Security)** เนื่องจากประเทศไม่สามารถมั่นคงได้โดยลำพังหากประเทศเพื่อนบ้านยังไม่มั่นคง ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ มีความเข้มแข็งหรือเปราะบางจะนำไปสู่แนวทางการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ

ผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest)³ หมายถึง ความต้องการหรือความปรารถนาอันสำคัญยิ่งของประชาชน ส่วนรวม ความต้องการนั้นจึงมีลักษณะกว้างและค่อนข้างถาวร และเมื่อได้พิจารณากำหนดขึ้นแล้ว ก็จะต้องมุ่งกระทำโดยต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุผล โดย**สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.)** ได้กำหนดความหมายของผลประโยชน์แห่งชาติไว้ในนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558 - 2564 รวม 8 ประการ ได้แก่

¹ เอกสารทางวิชาการ เรื่อง ความมั่นคงแห่งชาติ: การสร้างชาติไทยให้ยั่งยืน ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2553

² คู่มือเรื่อง ความมั่นคงแห่งชาติ หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2553 - 2554

³ การพัฒนายุทธศาสตร์ชาติของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

- 1 การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ
- 2 การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ
- 3 การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ
- 4 การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่น มั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
- 5 ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรม และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน
- 6 ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงาน อาหาร
- 7 ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ
- 8 การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

ในอดีตภัยความมั่นคงของรัฐจะมุ่งเน้นไปที่การถูกคุกคามทางทหาร การใช้กำลังและอาวุธ จากความขัดแย้งระหว่างประเทศในด้านปัญหาเขตแดนและการเกิดสงคราม ซึ่งเรียกว่า **ภัยคุกคามแบบดั้งเดิม (Traditional Threat)** แต่หลังจากสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 รูปแบบของภัยคุกคามเริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยแนวโน้มภัยคุกคามในปัจจุบันและอนาคตจะมีความซับซ้อนมากขึ้น เรียกว่า **ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-traditional Threat)** ซึ่งมีพื้นที่เฝ้าระวังทั้งพื้นที่บนบกและทางทะเล เนื่องจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่มีความเกี่ยวข้องกับหลายประเทศ เช่น แรงงานต่างด้าว โรคติดต่อจากการเดินทางข้ามแดน การขนยาเสพติดข้ามแดน การขนสินค้าหนีภาษี การค้ามนุษย์ การลักลอบเข้าเมืองเพื่อก่อความไม่สงบ ภัยคุกคามทางไซเบอร์และการก่อการร้ายสากล

2. ประเทศไทยไม่อาจหลีกเลี่ยงผลกระทบจากภัยคุกคาม

สำหรับประเทศไทยก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ในโลก ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงผลกระทบจากภัยคุกคามที่กระทบผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติในรูปแบบต่างๆ ซึ่งในแต่ละยุคสมัย การมุ่งแก้ไขปัญหาคความมั่นคงในบริบทต่างๆ จะมีความแตกต่างกันไป การรับมือภัยคุกคามแบบดั้งเดิมจากการใช้กำลังทางทหารและอาวุธและการดำเนินการทางการข่าว เปลี่ยนไปสู่การใช้กระบวนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการทูตเชื่อมโยงกับด้านความมั่นคงอย่างใกล้ชิด เช่น การใช้กระบวนการพัฒนา

เพื่อเสริมความมั่นคงในพื้นที่ที่มีปัญหา หรือมีเงื่อนไขที่จะนำไปสู่ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่

ภายหลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 การเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เมื่อปี 2504 เพื่อเป็นกรอบชี้้นำการพัฒนาประเทศในระยะต่างๆ ทำให้ประเทศมีการพัฒนาอย่างเหมาะสมไปตามลำดับ ตั้งแต่การมุ่งเน้นการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ โดยการส่งเสริมการลงทุนในสิ่งก่อสร้างขั้นพื้นฐาน การพัฒนาอุตสาหกรรมและสนับสนุนให้เอกชนประกอบธุรกิจอย่างเต็มที่ การพัฒนาสังคม การพัฒนาคน การลงทุน การพัฒนาอุตสาหกรรมและสนับสนุนบทบาททางเศรษฐกิจของเอกชนและคนไทยตามระบบเศรษฐกิจสนับสนุนการกระจายรายได้ให้ทั่วถึง ส่งเสริมการศึกษาและการฝึกอาชีพ และสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ต้องใช้คนงานจำนวนมากเพื่อป้องกันปัญหาการว่างงาน เมื่อถึงระยะเวลาประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์

กำลังมีความรุนแรง และแผ่ขยายเข้ามาในภูมิภาคอินโดจีน การดำเนินการปราบปรามคอมมิวนิสต์ด้วยกระบวนการทางทหารที่มีความรุนแรงกลับทำให้เกิดแนวร่วมพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) มากยิ่งขึ้นและไม่สามารถเอาชนะคอมมิวนิสต์ได้อย่างเด็ดขาด รัฐบาลจึงจำเป็นต้องปรับแผนรับมือภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์ เพื่อลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นกับทั้งฝ่ายรัฐและฝ่ายแนวร่วม พคท. อย่างต่อเนื่อง โดยเห็นว่ากระบวนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นกระบวนการสำคัญในการแย่งชิงมวลชนที่ต้องการโอกาสทางการประกอบอาชีพและรายได้ที่เหมาะสมและเป็นธรรม จึงมีการกำหนดให้ความมั่นคงแห่งชาติเป็นวัตถุประสงค์สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบาย “การเมืองนำการทหาร” ของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ จึงเกิดแนวคิดการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงขึ้น ในการจัดทำแผนพัฒนา ฉบับที่ 4 จึงมีการบรรจุประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงเข้าไปเพื่อลดช่องว่างทางด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในหมู่ประชาชนให้ลดน้อยลง เช่น โครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อสนับสนุนขีดความสามารถในการป้องกันประเทศ และแก้ไขปัญหาในบางพื้นที่เพื่อความมั่นคงของชาติ ให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น เร่งบูรณะและปรับปรุงการบริหารทรัพยากรหลัก ตลอดจนสิ่งแวดล้อมของชาติให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจสูงสุด และป้องกันมิให้เกิดความเสื่อมโทรมจนเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาประเทศในอนาคต พร้อมทั้งดำเนินการต่อเนื่องเป็นการประสานแผนเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติในแผนพัฒนา ฉบับที่ 5 จนถึงแผนพัฒนา ฉบับที่ 7 ซึ่งภัยคุกคามจากความขัดแย้งทางความคิดและอุดมการณ์ลดลงไม่มีภัยคุกคามที่ชัดเจน จึงปรับแนวทางการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงไปสู่แผนการพัฒนาเชิงรุกเพื่อลดเงื่อนไขที่จะส่งผลกระทบต่อปัญหา ด้านความมั่นคง

3. สถานการณ์ปัญหาความมั่นคง

สถานการณ์ปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน มีการเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางหลายมิติ ทั้งการขยายอิทธิพลและการเพิ่มบทบาทในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศมหาอำนาจ การใช้อำนาจทางทหารและทางเศรษฐกิจเข้าแทรกแซงกิจการภายในของประเทศต่างๆ ความขัดแย้งด้านอาณาเขตแบบรัฐต่อรัฐทั้งด้านอาณาเขตทางบก การอ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเล และภูมิรัฐศาสตร์ เพื่อผลประโยชน์และการแย่งชิงทรัพยากร ซึ่งทำให้มีแนวโน้มการเพิ่มกำลังอำนาจของกองทัพที่ประเทศไทยอาจได้รับผลกระทบทั้งในด้านภูมิรัฐศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมือง และความมั่นคง ซึ่งเป็นเงื่อนไขต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่มีแนวโน้มขยายตัวและควบคุมได้ยาก โดยมีรูปแบบและวิธีการที่ซับซ้อนมากขึ้น ประเทศไทยจึงยังมีความเสี่ยงต่อการก่อการร้ายของกลุ่มต่างชาติ ซึ่งมีเป้าหมายในการก่ออาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ โดยอาชญากรรมข้ามชาติที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ การค้ายาเสพติด ปัญหาแรงงานต่างด้าวจากการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ การค้ามนุษย์ การใช้แรงงานเด็กและค่าประเวณี และการก่อการร้ายที่ทวีความรุนแรงและมีความถี่มากขึ้น ในระยะหลายปีที่ผ่านมา และมีแนวโน้มแผ่ขยายไปยัง

พื้นที่ต่างๆ ทั่วโลกอย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกันประเทศไทยยังประสบกับปัญหาความมั่นคงภายในประเทศ สถาบันหลักของชาติได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งที่มีรากฐานของปัญหาจากความเห็นต่างทางความคิดและความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ขณะที่สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังมีการสร้างสถานการณ์โดยมีเป้าหมายให้เกิดความสูญเสียต่อเจ้าหน้าที่รัฐ นอกจากนี้ ยังต้องเผชิญกับความเสียหายจากปัญหาอาชญากรรมทางไซเบอร์ที่ปรับเปลี่ยนรูปแบบไปสู่การโจมตีระบบขององค์กรขนาดใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อวงกว้างและมีมูลค่าความเสียหายสูง

4. แนวทางการเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่ 5 ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

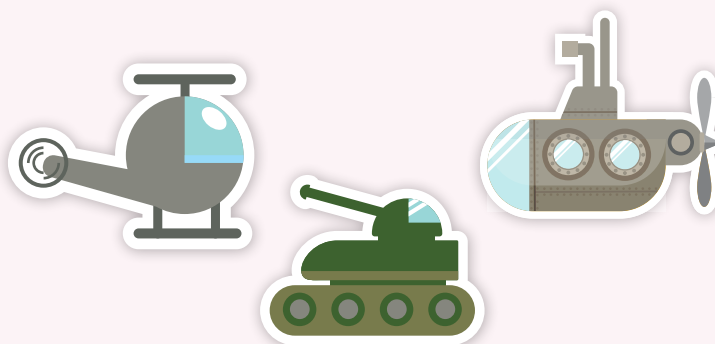
มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการรับมือภัยคุกคามความมั่นคงของชาติในทุกมิติ ทั้งภัยคุกคามภายในและจากภายนอกประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับแนวทางการพัฒนาใน 5 ด้าน ประกอบด้วย (1) การรักษาความมั่นคงภายใน เพื่อให้เกิดความสงบในสังคมและธำรงไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ (2) การพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการป้องกันประเทศเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยคุกคามทั้งการทหารและภัยคุกคามอื่นๆ (3) การส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศด้านความมั่นคง เพื่อบูรณาการความร่วมมือกับมิตรประเทศเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการป้องกันภัยคุกคามข้ามชาติ (4) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเพื่อคงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตยและสิทธิอธิปไตยในเขตทะเล และ (5) การบริหารจัดการความมั่นคงเพื่อการพัฒนา เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันระหว่างแผนงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของการพัฒนาภายใต้การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีแผนงานโครงการสำคัญที่กำหนดไว้ ได้แก่ การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ การป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายและภัยคุกคามข้ามชาติ

การป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคระบาดและสถานการณ์ฉุกเฉินทางสาธารณสุขอื่นๆ การป้องกันภัยและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามทางเทคโนโลยีสารสนเทศและไซเบอร์ การพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั้งทางบกและทางทะเลของประเทศ

5. แนวทางการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงเพื่อประเทศ

5.1 การใช้กระบวนการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงเป็นการลดเงื่อนไขของปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและการพัฒนาพื้นที่เป้าหมาย ด้วยการใช้กระบวนการพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคมและการป้องกันประเทศเข้ามาดำเนินงานร่วมกัน โดยในห้วงเวลาที่ประเทศประสบภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์ ได้กำหนดพื้นที่ที่มีเงื่อนไขด้านความมั่นคง 2 ลักษณะ คือ 1) **พื้นที่ยุทธพัฒนา** เป็นพื้นที่ที่มีการเคลื่อนไหวของผู้ก่อการร้ายอย่างรุนแรง การปฏิบัติงานของภาครัฐไม่

สามารถกระทำได้ กับ 2) **พื้นที่ป้องกัน** เป็นพื้นที่ที่ผู้ก่อการร้ายฯ มีแผนเข้ายึดครองหรือปฏิบัติการเพื่อขยายขอบเขตอำนาจ โดยการใช้กระบวนการพัฒนาเข้าแก้ไขปัญหาที่มีเงื่อนไขด้านความมั่นคงกำหนดเป็น 3 กลยุทธ์ คือ 1) การลดอิทธิพล โดยการใช้กำลังทหารเข้าควบคุมและคุ้มครองพื้นที่ แล้วทำลายเงื่อนไขที่ส่งผลกระทบต่อให้ราษฎรต่อต้านการปฏิบัติการของภาครัฐโดยใช้กระบวนการพัฒนาและดำเนินจิตวิทยาการเมือง 2) การเร่งพัฒนาระดับการครองชีพชุมชน เมื่อสถานการณ์เริ่มคลี่คลาย โดยการสร้างโอกาสต่างๆ เพื่อพัฒนาให้เกิดการยกระดับความเป็นอยู่ของชุมชนและการพึ่งพาตนเอง โดยส่วนหนึ่งได้รับพระราชทานแนวทางการพัฒนาจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9

ที่มีพระราชดำริในการริเริ่มโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคง เช่น การจัดสร้างแหล่งเก็บกักน้ำเพื่อการเกษตร และการปลูกพืชทดแทนเพื่อแก้ปัญหาเสพติด และ 3) การพัฒนาตามระบบปกติเมื่อสถานการณ์เข้าสู่ภาวะปกติ โดยหน่วยงานรับผิดชอบตามภารกิจจะเข้าทำหน้าที่แทนฝ่ายความมั่นคงต่อไป⁴

5.2 ปัจจุบันเงื่อนไขด้านความมั่นคงในพื้นที่จะเปลี่ยนไปตามสถานการณ์โดยมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น การเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อการพัฒนาประเทศจึงไม่ใช่เพียงการป้องกันภัยคุกคามทางทหารหรือภัยจากความเห็นต่างทางความคิดและอุดมการณ์ แต่ยังคงต้องพิจารณาให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมที่กระทบกับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศให้มากขึ้น อาทิ ความเหลื่อมล้ำจากการประกอบอาชีพ ภัยเสพติด พื้นที่พัฒนาที่ได้รับผลกระทบจากพิบัติภัยธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการได้รับผลกระทบจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น Cybercrime เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การปกป้อง

ทางทหารและการป้องกันความเสียหายคุกคามในแบบเก่า ยังมีความจำเป็นและต้องพิจารณาควบคู่ไปในการเสริมสร้างความมั่นคงของการพัฒนาประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กรอบการดำเนินงานในด้านนี้จึงมีขอบข่ายการดำเนินการที่กว้างขวางและหลากหลาย ครอบคลุมทั้งกระบวนการทางเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้มีการสอดประสานกับการดำเนินการด้านความมั่นคงที่มุ่งเน้นการปกป้องรักษาผลประโยชน์ของชาติสืบไป

6. บริบทด้านความมั่นคงกับการพัฒนาประเทศ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ปัจจัยด้านความมั่นคงที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปตามสถานการณ์และสภาวะแวดล้อม มีประเด็นความมั่นคงใหม่ที่มีความเกี่ยวข้องกับมิติต่างๆ อย่างหลากหลายโดยมีความแตกต่างกันไปตามบริบทการพัฒนาของแต่ละมิติ อาทิ

6.1 ความมั่นคงด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม⁵

หมายถึง ประเทศมีพลังงานภายในประเทศเพียงพอต่อการใช้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต แบ่งเป็นพลังงานน้ำมัน กระแสไฟฟ้า และวัสดุอื่นๆ ที่มีความจำเป็นต่อความเป็นอยู่ของประชาชนภายในชาติและการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมทุกชนิด รวมทั้งการเตรียมพร้อมและเสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานในช่วงวิกฤตจากภัยธรรมชาติและภัยคุกคามอื่นๆ เช่น อุบัติภัย การก่อวินาศกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชาชน

⁴ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ. 2556 - 2560, สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

⁵ เอกสารทางวิชาการ เรื่อง ความมั่นคงแห่งชาติ: การสร้างชาติไทยให้ยั่งยืน ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2553

6.2 นโยบายว่าด้วยการสร้างความมั่นคงทางอาหารสำหรับประเทศ เช่น แผนยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย (คณะกรรมการอาหารแห่งชาติ, 2555) ภายใต้คณะกรรมการอาหารแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ พ.ศ. 2551 ที่ประกอบด้วยความมั่นคงทางอาหาร ป่าชุมชน กับการผลักดันเรื่องความเป็นธรรมเพื่อชุมชนท้องถิ่น โดยยุทธศาสตร์ครอบคลุม 4 ด้าน คือ 1) ความมั่นคงทางอาหาร 2) คุณภาพและความปลอดภัยอาหาร 3) อาหารศึกษา และ 4) การบริหารจัดการ ซึ่งครอบคลุมตลอดห่วงโซ่ (ประภาพร, 2555)

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้มีการเข้าร่วมเป็นภาคีในข้อตกลง สนธิสัญญา และกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอาหารอีกหลายประการ เช่น กติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights : ICESCR) ควบคู่ไปกับสนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity: CBD) อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination: ICERD) พิธีสารคาร์ตาเฮนา (Cartegena Potocol) พิธีสารนาโงยา (Nagoya Protocol) เป็นต้น ซึ่งบางข้อตกลงเหล่านี้ได้ผูกพันประเทศไทยว่าด้วยเรื่องความมั่นคงทาง

อาหารและการไม่เลือกปฏิบัติต่อกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ด้วยข้อตกลงเหล่านี้ผูกพันชุมชนในด้านการผลิต การบริโภคที่มีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอาหารระดับชุมชนในระดับต่างๆ ตามประเด็น

7. สรุป

ปัจจุบันสถานการณ์ภัยคุกคามรูปแบบใหม่เป็นสัญญาณที่ชี้ให้เห็นว่าความมั่นคงของชาติจะต้องเกิดขึ้นบนพื้นฐานของความมั่นคงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ จะขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ รวมทั้งปัจจัยด้านความมั่นคงซึ่งไม่ใช่เพียงการสร้างสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงทางการทหารเท่านั้น ในขณะที่อุปสรรคปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงที่มีผลต่อการพัฒนาก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญในหลายมิติ ซึ่งจากอดีตที่ผ่านมา การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยก็มีความสัมพันธ์กับความมั่นคงของประเทศมาโดยตลอด แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จึงได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน ที่กำหนดกรอบแนวทางดำเนินงานด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมควบคู่ไปกับการลดเงื่อนไขด้านความมั่นคงทั้งในและต่างประเทศ เช่น การดำเนินการทางการทูตและใช้กลไกมาตรฐานทางการค้าในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ดี รวมทั้งการสร้างเสถียรภาพทางการเมืองให้เกิดความมั่นคงและสงบสุข เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในด้านอื่นๆ ต่อไป

